

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP.

AZ EGYHÁZ ÉS ISKOLA KÖRÉBŐL.

<p>SZERKESZTŐSÉG, hova a lap szellemi részét illető minden küldemény intézendő: Füvészkert-utca 1079.</p>	<p>Megjelen hetenként egyszer, szombaton, egy íven. Előfizetési ár egész évre 5 frt. félévre 2 frt. 50 kr. Hirdetések díja: 100 szóig 1 frt; 200 szóig 2 frt; a másodszori hirdetésnél 100 szóig 80 kr; harmadiknál 70 kr. Bélyegdíj minden hirdetésnél külön 30 kr.</p>	<p>KIADÓ HIVATAL, hova a lap anyagi dolgaira vonatkozó minden küldemény intézendő: Főiskola, háznagyi hivatal.</p>
--	--	---

Tartalom. Előfizetési felhívás. — A Magyar Protestáns Irodalmi Társaság feladata. Kenessey Béla. — Dr. Lauran Ágoston g. kath. kanonok újabb csodabogara. Lénárd István. — Közügyeink. Derecskei egyházi élet. s. l. — Válasz a „Közpapok Lapja“ f. évi 22. számában „A furfangos vámfalusiak és Bencsik István“ címmel közzétett sérelmi ügyre. Papolczy Zoltán. — Külföld. — Különfélék. — Hirdetések.

Előfizetési felhívás

a

DEBRECZENI

PROTESTÁNS LAP

1890. évi folyamának második félévére.

Előfizetési ár egész évre 5 frt, félévre 2 frt 50 kr. Kérjük a hátrálékosokat úgy még a múlt évről, mint a jelen év első feléről való tartozásuk mielőbbi kiegyenlítésére, valamint minden előfizetőnket a második félévi előfizetés beküldésére.

Tisztelettel

Debreczen, 1890. junius 28.

Csiky Lajos,
felelős szerkesztő.

A Magyar Protestáns Irodalmi Társaság feladata.

II.

Arról van itt szó, hogy protestáns társadalmunk vallás-erkölcsi életét tápláljuk, ébreszszük, ápoljuk. Ezért kutatjuk fel a múlt emlékeit, hogy gazdagabbá tegyük velök a jelent s a multtal lelkesítsük a jövőt és ezért foglalkozunk a jelen kérdéseivel, hogy vallás erkölcsi szempont alá helyezzük a tudományt, az élet jelenségeit; békítsük a

hívó és tudó lelket, harmoniába igyekeztetvén hozni a kettőt. És mindezt közegyházunk erősítésére kell tennünk; hogy a nagyokban és kicsinyekben élővé váljék a protestáns tudat és a mi Urunk a Jézus Krisztus evangéliuma iránt való szeretet. Mert „nem feledkezhetünk meg azon veszélyekről, melyekkel az anyagi érdekek kizárólagos ápolása minden korban és nemzetnél jár s melyeket mi sem kerülhetünk ki. És mint a hajós, mikor kedvező szélről dagadt vitorlákkal leggyorsabban halad, emeli szeméit legtöbbször a csillagokhoz, melyek útját jelölik“ (Eötvös J.): úgy nekünk sem szabad elveszteni azokat a magas eszméket szemünk előtt, melyek haladásunk, életünk nemcsak, de fennmaradásunk egyedüli biztos vezetői és biztosítékai. E magas eszmék hirdetésére alakult a Magyar Prot. Irod. Társaság. Hivatása mint egy prófétáé. Be akar jutni prot. nagyjaink úri lakába. El akar menni a szegény nép kunyhóiba és gyújtani mindkét helyütt lelkesedést, ügyeseretet, evangéliumi életet. Ezért nem is lehet működése csak egy irányú és pusztán egy helyhez kötött.

Mostani kiadványain kívül, a mint megerősödik, — s ezért is kell erősíteni és nem ellenmunkával gyengíteni, — meg kell indítania a népies vallás-erkölcsi iratokat. Azokat adni 1—2 krajczárért s a ki pénzt nem tud értök adni, adni kell neki ingyen. Szemléje és monographiái szóljanak világi és egyházi magasabb intelligentiánkhoz. Ehhez szóljanak a vallás-erkölcsi felolvasások is. Ezeknek is legyen gazdája az Irodalmi Társaság, Budapesten, mint a hol székhelye van, mindenesetre vegye kezébe e már gyakorlatilag is kipróbált és sikerült ügyet. A felolvasások élénkítésére hívja meg a vidék előkelőbb irodalmi munkásait ily felolvasások tartására. A kölcsönös megismerkedés mindenikre jótékony hatású lehet. A vidék érdeklődését ébreszse a társaság vándorgyűlései által, melyeken a közgyűlési száraz tárgyakon kívül legyen néhány vallás-erkölcsi felolvasás. A vándor-gyűlések tartassanak a vidék egy-egy kivá-

lőbb emporiumán, a hol egy előre felkért bizottság gondoskodik az azon vidék közönségének minél nagyobb számmal leendő meghívásáról s a gyűlés rendezéséről. E gyűléseket alkalmi egyházi beszédekkel lehetne ünnepélyesebbé tenni s tárgysorozatukat nem kellene egy-két tárgy rövid keretébe beszorítani. Nem számítok rá például, hogy majd Debreczenbe vagy Pozsonyba, Kolozsvárra vagy Eperjesre stb. eljőjön például a dunamelléki tagok jó része, de majd eljő tiszántúl s így tovább.

Ime a jövő feladata s a kép, melyet a Társaság jövő működése mutat. Egy ilyen társaság eszméje élt a tervezők és az alapítók előtt. Egy ilyen keretében mindenki, a kinek csak lelkén fekszik protestáns egyházunk jövője, részt vehet s azt teljes erejével támogathatja, sőt támogatni erkölcsi kötelessége.

Kenessey Béla.

Dr. Lauran Ágoston g. kath. kanonok újabb csodabogara.

Dr. Lauran Ágoston a „Magyar Állam“, a „Religió“ stb. kath. egyházi, mondjuk, ultramontán lapokban közzétett cikkeket, mint már ennekötte is több más, ehhez hasonló lap-cikkeivel cselekedett, összegyűjtötte egy csomóba, nehogy elveszzen belőlök egy csepp is, s kiadta azt egy füzetben e cím alatt: „Mivé lett a katolikus Magyarország?“ 1890. Kiadta, hogy az most már az ő nevét dicsőítő szent ereklyés könyv legyen. A „Religióban“ is megjelent egy cikkéhez Mártha József barátom, a Közlapok című lapunk f. évi 12. számában hozzá szólott s azzal a hazafiatlansági váddal, hogy a tudós cikkíró úr előkelő román agitator hírében állana itt, talán túl is lőtt a célon.

Hát így van az. Ha valaki Rómában járt s megtanult ott latinul és görögül, azaz csakis latinul s filologusnak, no meg egy kis jesuiticus szellemű és szagú theologusnak is érezvén már ő magát, rágódik a betűkőn, mint a hernyó a faleveleken.

Lauran kanonok úr is a magyar orsz. törv. 1868. évi LIII. cikkének „A törvényesen bevett keresztyén vallásfelekezetek viszonyossága“ címében a bevett szóba, mint a vízbe fuldokló a szalmaszálba kapaszkodva, és mint ügyes jézsuita, no, meg oláh, latin és magyar nyelvész, e törvénynek magyarázatos bekezdését, mely így hangzik: „Addig is, míg a vallásfelekezetek egyenjogúsága törvény útján általánosan szabályoztatnék, az 1848-ik évi XX-ik t. cz. alapján a keresztyén vallásfelekezetek viszonyosságát illetőleg rendeltetik“: meg sem tekintve, vagy jobban, talán megtekinteni sem akarva, a ker. vallásfelekezetekbe sehogyse akarja a r. katolikusokat is beérteni, mert ez a vallás „Est hereditaria, avita, constitutionalis, non recepta religio“, tehát minden sok megvan, csak ker. felekezet nem lehet ő szerinte.

És már ezen felfogásból kiindulva állítja, hogy hazánkban „úgy a reverzálisok, térítvények, mint az elkeresztelések s a már elanyagonyvelt gyermek keresztelési bizonylata valamely nem kath. szekta lelkészének ki nem adása, vagy e kiadás megtagadása a kath. nevelés érdekében sohasem tekintetek — tehát ma sem tekinthetnek — törvénybe ütközőknek“.

Ez az, mondja (45. l.), a mit Szentséges Atyánk, XIII. Leo pápa egyik Encyclicájában így fejez ki: „urbi rerum malorum licentia tribuitur, ibi potestas honesta faciendi ne impediatur“ . . . mert ez törvény által nem is „impediatur“. „Ez már — mondja még előbb, a 34. lapon — azt eredményezhetné, hogy a katholicismus Magyarországból lassan-lassan kiszorítottassék, de az államot mindenestre végveszélybe döntené“ (sic!).

Jaj nektek hát, ti protestáns államok, Amerika, Anglia, Németország, Hollandia s a többi, melyek mind, mind végveszélybe dőltek!

Ezt hangsúlyozza a Zárzó-ban is (171. l.), hol a kath. autonomiától hüledezik, mondván: „Tűzzel játszanak azok, kik a kath. egyházi autonomiát Magyarországon az államtól sürgetik; . . . oly veszedelmes rabságba keríthetné ez az egyházat, a mely Magyarországon előbb-utóbb annak teljes felbomlását is eredményezhetné“. „Ezt pedig menthetlenül követné az állam szörnyű bukása“ (sic!).

E szerint hát ez államot — talán mint Axentyiu Nagy-Enyedet — a r. kath. egyház, szövetségben a g. katolikkal, tartja fenn. O tempora, o mores! Óh Karaffák, óh Hórák! Tanítsatok meg minket ti és Szentséges Atyáitok, a pápák és a csárok, ezt az imádott hazát, a közös tűzhelyünket, a levegőt, mit ebben szívunk, szeretni. Ti, kik a haza törvényeivel szemben most is azt hangoztatjátok, hogy „előbb Istennek s csak akkor engedelmessétek az embereknek és addig, míg Róma bölcsesége nem dönt“. Van-e nektek hát, kérdem, hazátok — Rómán kívül.

Tanítson meg épen Lauran kanonok úr, kinek — miként ő mondja — nemzetiségi politikája a „Miatyánk“ három első kérése, azaz Isten neve megszenteltetése, — országának — persze a r. kath. országnak — eljövetele, — akarata — persze a római pápa szabványaként — teljeseése, de a két végső kérést, hogy „bocsásd meg vétkeinket, mint mi is megbocsátunk az ellenünk vétőknek, — kísértetbe ne vigy minket, de szabadíts meg a gonosztól“, nemzetiségi politikája eszmekörébe sehogyse tudja beilleszteni. Bizony, jól olvasta magára Rusztikusnak (Szalay Pál) egy cikkéből, hogy époly veszedelmes lehetne ő, mint Schlauch nagyváradi latin szertartású püspök, a magyar államra nézve, — a ki tehát nálánál is veszedelmesb (144. l.). És jól mondja Rusticus a „Religió“ 1885. szept. 16-iki számában, hogy „Róma, az oda küldött oláh növendékeket a magyar állam árulóivá neveli fel“. Tehát a kanonok úr ellen nem is Mártha emelte először a hazafiatlanság vádját. Ugyan, kérdem, hogy is nevelhetne Róma mást, mint római polgárokat? . . .

Látjuk a szentséges kezet onnét kinyujtva, a párisi vérnászon. „Dicsértessék a Jézus Krisztus!“ Mely 1871-ben meg is boszulta magát. Addig késett a mindenható Isten, de mégse maradt el a „Mindörökké ámen“ fogadással. Látjuk — hogy a spanyol inquisitio s a 30 éves háború stb. vérvnyomait meg se nézzük — az eperjesi vértörvényszéken is, hazánkban, — mind, mind az Isten nevében, kinek legfőbb parancsa az, hogy ne ölj, hanem szeresd felebarátodat, sőt ellenségedet is, látjuk azt a véres kezet, melynek előbb kell engedelmessékedni, mint más halandó embernek.

És elhiszi Lauran ur, hogy mert Rómában úgy tanítják, ez mind a menny- és honpolgárság érdekében történt meg? Hiszi, hogy ha itt is kiölik az Isten nevében a protestánsokat, a Rákóczi, Bocskay és Bethleneket, elmondhatja ma valaki, hogy „Él magyar, áll Buda még!? (igen, állana Ofen, de

magyar már nem élne); s hiszi, őszintén hiszi, hogy a r. katholicismus tartja csak fenn e hazát s e nélkül romba dőlne? Ha hiszi, hát boldogítsa ez a hit, de mi ebből nem kérünk, ha még olyan egyedül idvezítő is, mint a r. kath. hit, — idvezítse önt egyedül e hit.

Azt hiszem, hogy nekem nem kell azzal bíbelődnöm, eléggé megmagyarázta Csáky gr. a tudós kanonok úrnak, hogy mi van abban a szektális törvényben, meg a „non recepta“-t is. És azt hiszem, hogy a r. kath. autonomialis törvény megalakításához sem kér ez a derék r. kath. gróf tanácsot Lauran és más jézuita társaitól. Elég baj, hogy azok a jó hazafiak megnehezítik a haza előbbvitelében a kormányok kezeit.

Én csak azt kérdem a tudós kanonok úrtól, hogy ez a levegőbe való vagdalkozás használt-e a testi, és hogyha nem, használt-e a szellemi erejének? Megérdemelte-e ez a sok magyar, latin irka-firka — hátha még görögül is tudna a mi tudósunk! — a ráfogyasztott tintát, tollat, papirost és festéket?

Azt sem mondom én neki, mit e lapok 1887. évi 48—51. számaiban, egy más, ilynemű cikkekkel álló füzetére — s bírálója mondott, hogy „Dutye la draku!“ Sőt a „bolond lyukból bolond szél fú“ közmondást se mondanám, ha egy r. kath. kollegája, midőn bízatta, hogy csak írjon és írjon s ő kérdezte, hogy hát Nagyságod mért nem ír, azt nem felelte volna a valóban tudós kanonok úr, hogy „hiszen ha én így írnék, azt mondanák, hogy tán megbolondultam“.

Mondják, hogy Rómának nem volt elég egy halál. Menjen hát a kanonok úr — magyar püspökeivel — menjen oda vissza — meghalni.

Lénárd István.

Közügyeink.

Derecskei egyházi élet.

Ritkán kínálkozik szebb alkalom a léleknek Istenhez való emelkedésre, mint akkor, midőn ama magasztos hivatású istentiszteleti eszközöket, a harangokat, e földről fölemeltetni s ég felé közeledni látja. Oly édes örömben ringatózik a lélek ama ténykedés néhány perce alatt, mely egy egész életre terjedő nyomokat hagy maga után; oly szép érzelmek ébrednek a szívben, midőn elgondolja az ember, hogy amaz eszközök, melyek neki, megpillantásuk előtt, csupán megérkezésök várása által már, örömet szereztek, zengzetes hangjokkal nem sokára feltartóztathatlarul fognak beférközni úgy a nagyok úri lakába, mint a szegények egyszerű hajlékaiba, hogy onnan minden élő és érző lelket templomba, az Ur házába, Isten di-csőítésére szólítsanak.

Ily szép alkalomnak s nemes örömeink és úgy részeiben, mint egészében hatásos ünnepségnek volt részese f. hó 11-én a derecskei ev. ref. egyház nagyja és kicsinyje.

Egy tűzeset alkalmával vészjelzés közben elrepedt egyik harangunk helyére, két, már külseje által is imponáló s valóban díszes harangot állítottunk be e napon. A buzgóság és nemes szívre valló áldozatkészség hozta létre mindeniket.

Ez általános szűk időben, midőn az ajkáról mindenfelől csak panasz hangzik le, megvallom, a jó eredmény felől kevés reménnyel bocsáttattak ki márczius közepén a gyűjtő ívek és pedig a presbyterium határozata szerint, tekintve, hogy tavaszkor a szegény és anyagilag közönségesebb tehetségű

emberek legsúlyosabban érzik az év mostohaságát, ekkor is csak a világ szerint gazdagabbaknak mondhatókhoz. A kedvező siker elérése feletti kétkedésünk meg lett szégyenítve. Nehány nap alatt örömmel láttuk, hogy helyes gondolkozású fő és nemes érzésű szív minden időben kész meghozni áldozatát, ha szent és igaz ügy kiviteléről van szó. Alig egy rövid hét leforgása alatt több mint 2700 forint lett csakis a tehetősebbek által aláírva és némi részben kifizetve. E tetemes összeghez nagyobb mérvű adományokkal járultak: tek. Csanak József debreczeni nagykereskedő úr 400 frttal, kiáltó bizonyosságát adva ez által szülőföldre és egyháza iránt táplált nemes érzelmének*), Kovács Sándor tanító 100 frt, Rácz István 100 frt, Kerecsenyi István 100 frt, Csizmadia P. Mihály 100 frt, Szöllősi Áron 100 frt, Bene Gábor 100 frt, P. Máté Lajos 100 frt, Biró Antal lelkész 40 frt és sokan 10—20 forintokkal.

Mindenkit meglepett a szűkkeblőség e korában remélni nem is merésztelt jó eredmény s még nagyobb lett a lelkesedés a harangok létrehozása körül. Lehívatott egyházunkba Thury János budapesti nagyhirű harangöntő gyártulajdonos s a felmérések eszközlése és feltételek megállapítása után, két új harangra mintegy 3800 forint erejéig megkötött vele a szerződés. Ez előzetesen Budapesten egyházunk küldöttei által megvizsgált, pompásan sikerült, új harangokat juttattuk felszerelvényeikkel együtt f. hó 11-én rendeltetési helyökre. 9-én érkeztek meg. Ágyúörgés és a toronyban levő ép harang megszólalása adta ezt tudtára az érdeklődő közönségnek. Több ezerre ment a község szelétől a templomig s főként a piacon várakozó emberek száma, kik mindnyájan oly igen várták s látni óhajtották szép harangjaikat.

A beállítási ünnepség lefolyása következő volt. 11-én délre az előzetes munkálatok és átalakítások bevégeztetvén, d. u. 1 órától kettőig egymás után kis időközökben néhány ágyúlövés dördült el, jelezve az ünnepség kezdetét. Pontban két órakor a helybeli dalárda által, a jól fegyelmezett zenekar közreműködésével előadott „Áldások Istene“ kezdetű szép ének elhangzása után, a templomot környező magaslatról, az egész piacot előzőnlő s a vidékről is begyülekezett nagy népsokaság előtt Biró Antal lelkész úr tartott az ünnepség czéljához illő s a harangok történetéről és magas hivatásáról, jelentőségéről szóló terjedelmes szép beszédet.***) Ezután, a legtöbb ünnepségről elmaradhatatlan Hymnust énekelte a dalárda, zenekiséret mellett. Most a zenekar a Rákóczi indulót zendítette rá s a fölkoszorúzott s ajándék-kendőkkal borított nagyobb harang kezdett lassan, méltóságosan emelkedni rendeltetési helye felé. Minden szem rajta függött. Ezer meg ezer szív dobbant hevesebben a látványra, s ezer meg ezer arczon gyúlt ki a lélekben lakozó édes öröm. A derék haranggyáros éljenzése mellett jutott fel a mindnyájunk büszkeségét képező szép nagy harang s utána mindjárt az épen oly díszszel kiállított kisebb, messze vidékre ellátzó tornyunkba. Az idő is

*) Csanak úrnak nevét egy általa iskolai czélokra tett 1000 frtos alapítvány is örökíti egyházunknál. Orgonánk készítése alkalmával 100 frtot adományozott. A piacunkra tervezett ártézi kút nem sikerült furásakor pedig több száz forintját temettek föld alá. Az áldozatkészség nemes példái és a közérdek előmozdítását czélzó legszebb tények ezek! s. l.

**) E beszéd, az alább említendő imádsággal együtt a presbyterium határozata szerint, nyomtatásban is megjelenend az egyház tagjai közt való kiosztás és a további adakozásra buzdítás czéljából. s. l.

mintha örülni látszott volna örömünkön! Az előbb borongós, esővel fenyegető ég kiderült. Szelid fényvel aranyozta be a nap az egész tájékat s mire alkonyra hajlott és a föld pereméhez ért, lementében már, a teljesen beállított és fölszerelt három harang szép összhangja üdvözölte. Mily nagy volt a lelkesedés, az öröm, midőn e hangok először rezgették meg a levegőt községünk felett, s mily méltó büszkeséggel lüktetett szíve mindazon nemeskeblű egyháztagnak, kiknek e harangok létrehozásában bármily csekély részök is volt! Azt látni és érezni lehetett csak, — kibeszélni, leírni nem.

Este magyar szokás szerint lelkes felköszöntőkben gazdag bankett volt, melyben a község egész intelligenciája, a községi előjáróság s vidékről is több úri ember vett részt.

Másnap, azaz 12-én reggel, a három harang hangjára, hálaadó istenitiszteletre jött össze a nagy gyülekezet jobb része. A tágas templom ünnepi színt öltött s egészen megtelt buzgólkodókkal, kik előtt ismét Biró Antal lelkész úr tartott szívet-lelket felemelő, gyönyörű hálaadó imádságot. Nem hiszem, hogy maradt volna szem örömköny s szív megindulás nélkül. Egy lett az érzés, egy az akarat: teljes szívvel imádni a gondviselő Istent, ki megsegített nemes törekvésünkben, ki ha nem építi a házat, hiába fáradsz az építők, s munkálni tovább egyházunk előhaladását, emelkedését.

Ezekben volt szerencsém elmondani harangjaink létrejövetelének történetét. Most már ott vannak büszkeségül mindnyájunknak, tornyunkban, füleinkbe zengve naponként:

„vivos voco,
mortuos plango.

— — — — —“

S most hadd emlékezzem meg itt pár sorban egy községünkben a napokban elhunyt s maga után szép emléket hagyott férfúról, id. Szőke Józsefről, egyházunknak örök időkre nevezetes jóltevőjéről.

E férfiú széles látköre és okossága folytán kicsiny világi vagyonát bámulatos módon megnövelte s élte alkonyán községünk és egyházunk legtehetősebb polgára lőn. A kevesen hűnek találtván, később többre bízott. Több olyan nemes tény fűződik nevéhez, mely annak fenmaradását örökre biztosítja.

Mint községi, akkor még városi főbíró, az 1854-ik évben a városra kényszerített, de a lakosság által kiszolgáltatott 50,000 frt államkölesről szóló kötvényeket 1860-ik évben a képviselő testülettel egyetértve eladta s egy lelkes, általa írt s nyomtatásban kiosztott „Szózat“-ával arra bírta a város lakosságát, hogy a befolyt 41,563 frt mind nevelési célokra fordíttassék, ne osztassék az ki a város lakosai közt, mivel az egyesek által kapott tőke úgyis csekélység lenne, míg így tömegesen egy örök időkre szent ügyet szolgáló hatalmas alapítvány tőkét képezheti. Célja sikerült s hogy ma, 1869 óta, csak a mi egyházunk 38,099 frt 50 kr nevelésügyi alapítványával s ennek kezeléséből származott mintegy 8000 frt tartaléktökével rendelkezik, az egyedül az ő érdeme. „Ha már a gondviselés annyira megsegítette városunkat, — mondja Szózatában, — hogy becsületes iskolaépületeink vannak: most már azon kell törekednünk, hogy mindenáron jó karba is hozzuk a nevelés ügyét. Most módunk van annak jó karba hozásán és azt tennünk is kell, annyival inkább pedig, mert ki világi jókkal bír és a közszükség előtt szívét bezárja: miként lehetne azzal Istennek szerelme?“

Ő létesítette szintén mint főbíró, az egyházunk birtoká-

ban levő s ma már 8608 frtot tevő u. n. „Vadas“ alapítványt, eladván a képviselő testülettel egyetértve, az egyes lakosoknak, a Vadas-zug nevű, a városnak semmit sem jövedelmező földterületet.

Midőn pedig élte végnapját mint 86 éves agg közeledni érezte s szép vagyona felett a mult hónapban rendelkezett: föllobbant még egyszer kebelében a jótékonyág szent tüze. Végrendekezése után néhány nappal bekövetkezett halála után kir. közjegyző előtt tett „Végrendelete“ kihirdetvén, kitünt, hogy abban egy szép kőépülettel ellátott nagy telket a kisdédóvó intézet helyiségéül, 4000 forintot pedig ev. ref. egyházunk részére hagyományozott, iskolai célokra. — Kell-e több nemes tény, hogy ez egyszerű földbirtokos neve és emléke örök időkre biztosítva legyen? Állíthatott volna-e szebb és maradandóbb emléket magának, mint az ilyen cselekedetekkel? Nincs hatalma az időnek, hogy erre emész-tőleg hasson!

Midőn egyházunk élettörténetéből e néhány vonást, meglehetősen hosszúra nyujtva, nyilvánosság elé viszem, ama krisztusi szavak vezérelnek: „Ugy fényljk a ti vilogosságotok, hogy mások is látván jó cselekedeteiteket, dicsőítsétek a mennyei Atyát“ (Mt. 5, 16.).

s. l.

V á l a s z

a „Közpapok Lapja“ f. évi 22. számában „A furfangos vámfalusiak és Bencsik István“ czímmel közzétett sérelmi ügyre.

(Vége.)

És vajjon a tanácsbíróság ítélete alaptalan lenne-e akkor, midőn a vámfalusi lelkészt azon alapon is elmozdítja jelen működése helyéről, mert a békételenség a lelkész magatartása folytán e kicsiny és idegen nemzetiségek és vallásfelekezetek közé ékelt egyház beléletét felforgatta? Vagy a bírói tárgyalásra beérkezett 35 adófizető egyháztagnak személyes megjelenése és lelkészöktől leendő megmentetésök végett előadott kérelme semmi? Vagy az sem veendő figyelembe, a mit e 35 ember magával hozott, t. i. egy 69 aláírással ellátott ugyanilyen tárgyú kérvény???

Vagy lehet-e azt elfogadni, hogy a ki egy egyházat rendez, az a belbékét forgatja fel? Hova jutnánk, ha minden egyház-rendezésnek egy-egy lelkész adná meg az árát? Elég példa van a rendezésre nálunk, a nélkül, hogy a lelkész kárát látná.

Azt is felemlíti cikkíró, hogy 1887-ig a fizetés rendezéséig vele Vámfaluban semmi baj sem volt. Bizonyára nem az ön érdeme az, hanem az esperes úré, ki tapintatosan intézte el a lelkész által támasztott zavarokat. Hát a szék-kérdési ügy? midőn a lelkész osztogatta önkényűleg az ő „jó embereinek“ a székeket, elvevén azokat készített tulajdonosaiktól s midőn a hívek az esperesi hivatalhoz nyujták panaszuikat, ki csendesítette le a zavart, ön-e vagy az esperes?? Ez pedig 1887 előtt, 1885-ben volt. Midőn ez ügyben az esperes a vámfalusi lelkészt okosabb magatartásra intette, kérvén, hogy ne nyúljon e „darázs-fészekbe“, azt válaszolta a lelkész levelében teljesen kimagyarázhatlanul: „mivel hogy az Esperes Ur engem megkér és alázatosan megkövet, ezennel megbocsátok“, holott csak intetett a „cura pastora-

lisra". Vagy az ilyen érthetetlen magaviseletű emberre nem alkalmazandó a megfigyelő osztály kényszerzubbonya???

Szelidebb büntetési mérvet — eltekintve a vétség fokától — miként alkalmazzon a bíróság, midőn N. K. intve, feddve, költségekben már elmarasztalva volt? Ugy látszik, hogy a czikkíró úr volt „áthatva a keserű gyűlölettől“.

Avagy annyira szolgalelkűnek lát egy egész egyházmegyét, hogy az olyan aljas üzelmeket is készséggel támogatni képes, a minőket ön az esperes úrra fog, csak azért, mert azokat egy esperes teszi? Sajnos dolog azt tételezni föl egy egyházmegye papságáról, hogy abban egy önérzetes ember nem található.

Még a missió-körök beosztásába is beleköt, a miért a segélyt az avas-újvárosi lelkésznek adta a felsőbb hatóság, mert az ottani lelkész történetesen „az esperes veje“. Adta nem csak földrajzi tekintetéből, de adta azért is, mivel ott azon a vidéken egyedül ő rendelkezik káplánnal s így missiói hivatását akadálytalanul végezheti. Vagy kérdem, lehet-e missiói kör lelkésze az, ki saját egyházában sem tudja tartani, ottani önmaga által felidézett bonyodalmaiból sem képes kijutni?

Hát Nagy-Bánya miért nyerte a segélyt? Ezért a felsőbányai lelkész duzzog és bizottsági elnököt interpellál. Még jó, hogy a mi kedves Gergely Károly bátyánk nem „veje“ esperesünknek, mert N. K.-tól ő is ezt kapta volna. A szintén missiói segélyt nyert Erdőd vagy Krassó tán rokona az esperes úrnak? Ha csak Ádám apánkról nem, mert mást nem tudok.

Csodálatos, a czikkíró az egyházkerületi bíróságtól várja az igazságos ítéletet akkor, midőn azt is részrehajlással gyanúsítja a missiói körök beosztásánál.

Nagyon egyoldalúlag ítél czikkíró úr, mert merészség feltételezni, hogy egy tanácsbírói kar minden tagja sötét gyűlölettől legyen áthatva annyira, hogy testtel-lelékkel egy ember elvesztésére törekednek. Az a tanácsbírói teljesen függetlenül ítéltetett, mert az esperes úr nem is volt jelen az ítélet hozatalánál, vagy talán ez sem igaz? Bizony teljesen igaza volt annak a tanácsbírói karnak, midőn nem látja jó eredményűnek a N. K. Vámfaluban teljesítendő működését, mert az a nép látja lelkészét folytonosan perlekedni, csalásért, lopásért, okírat-hamisításért vádoltatni törvényszék előtt, nem lelkesül többé e lelkész szavain, s e közönynek csak az egyház adja meg az árát.

Mindenesetre jellemző az is a „Közpapok Lapjának“ szerkesztőjére, ki az egyoldalú információra, — pedig jól látja a báránybőrbe bujt farkast, — nagy horderejű (?) véleményét azonnal jegyzésben aláírni kész, mert hát esperesről van szó, ezt ütni kell, ez jó falat!!

No hát erre nézve az az én véleményem, hogy önnek szerkesztő úr (bár elhiszem állítását, hogy esperességre nem vágyakozik) mindenesetre nagy képzettségét és pártatlan megítélését megillető egyházi méltóságra jogos igénye van s így én, mint a közpapoknak is közpapja, s így ön szerint már ezért is minden „egyházi méltóságnál“ magasabb (?) állást elfoglaló egyén, ezennel kinevezem önt kálvinista pápának. Így talán majd nem fog bajlódni az esperesekkel, mint „alattvalóival“.

A mi pedig végül a czikkíró ama szavait illeti, hogy „úgy az egyházmegye, mint Szatmármegye közönsége kíváncsian várja az eredményt“, azt válaszolom, hogy az egyházmegye papsága is ítelt már N. K. úr felett, midőn egy egyete-

mes értekezletén magaviseletét rosszalta. Szatmármegye közönsége — ha ugyan törődnek ő vele — régen készen van az ő személyiségével.

Papoleczy Zoltán.

K ü l f ö l d.

A skót Szabad Egyház és az unitarismus.

A skót Szabad Egyház egyetemes gyűlése (General Assembly) május 22-ikétől junius 3-ig tartotta üléseit, melyeknek tárgyai közt legfontosabb és az egész skót közönség figyelmét felvonó, Dr. Dods ügye volt. Az eset eleitől kezdve a következő.

Az edinburghi új kollegiumban (New College) az újszövetségi írásmagyarázat tanszéke Dr. Smeaton halála folytán a múlt évben megüresedvén, a múlt évi egyetemes gyűlés azt Dr. Dods Márk glasgowi lelkészszel töltötte be. Dr. Dods neve már régóta ismeretes a theologiai irodalom mezején több rendbeli műve folytán, a skót Szabad Egyház tehát örömmel telt el, hogy egyik hittani intézetének ily tudós férfiút nyert tanáru. Az öröm és béke azonban, mint a nyári harmat, múló volt. Ugyanis Dr. Dods megválasztatása után néhány hónap mulva, szeptember 29-én a „Szent Giles“ nevű templomban*) egy egyházi beszédet tartott, János 1, 12.: „Valakik pedig őtet bevévék, ada azoknak ily méltóságot, hogy Istennek fiaivá lennének, tudniillik azoknak, kik az ő nevében hisznek“ vezérige alapján fejtegetvén: „Kicsoda keresztyén?“ A prédikáció nem sokára nyomtatásban is megjelent és nagy lett a kelete, annyival is inkább, mert egy lelkész unitárius hitelveket fedezett föl benne s fölfedezését hírlap útján sietett azonnal a világ tudomására hozni. A hír, hogy az új tanár titkos unitárius, villámgyorsan terjedt s rémülettel tölté el a Szabad Egyház híveit; lelkészek és világiak siettek megszerezni az említett egyházi beszédet, hogy saját szemeikkel győződjenek meg a hír igazságáról. Novembertől kezdve csaknem minden nap lehetett olvasni Dr. Dodsról a skót lapokban, azonkívül röpiratok jelentek meg vagy mellette vagy ellene. Védelmére kelt Renny György, wicki lelkész „The Rev. Marcus Dods D. D. His views reviewed“ (Tisztelendő Dr. Dods Márk. Az ő átnézett hittani nézetei) című füzetben. Dr. Dods ellen írt egy világi egyén (legalább annak vallja magát) „Theological jugglery in the Free Church. A layman on professor Dods“ (Theologiai szemfényvesztés a Szabad Egyházban. Egy világi, Dods tanárról) cz. a. A 16 lapra terjedő füzet végén Ossian álnévvel nevezi magát a szerző. A Szabad Egyház lelkészei 2 táborra oszlottak, az egyik párt nem talált a prédikációban unitárius principiumot, a másik pedig erősen vitatta, hogy Dr. Dods nem hiszi Krisztus istenségét és így unitárius, mert azt mondja beszédében a 6-ik és következő lapon: „Tekintsük meg Krisztus kiengesztelő halálának és istenségének két sarkalatos tanát. Némelyek azt mondják, hogy az idvezítésre nézve a kiengesztelésnek bizonyos elméletét kell elfogadnunk. Nem úgy áll a dolog! Mi elfogadhatjuk az Isten által ajánlott kegyelmet a nélkül, hogy tudnók, mimódon jött létre azon kegyelem. Ha egy kétes jellemű egyén ajánl nekünk bizonyos ajándékot,

*) E templom az államegyház tulajdona. Ebben hirdette egykor a skótok nagy reformátora Knox János Krisztus evangéliomát; most pedig nevezetes arról, hogy a harangok gépezet segítségével zoltár- és himnusz dallamokat zengedeznek.

megkérdezzük, hogyan jutott ahhoz, miért ajánlja azt nekünk? És míg meg nem tudjuk a valót, addig nem fogadhatjuk el azt. De Istennel szemben ilyen kérdéseknek semmi helyük nincsen. Ha Isten bűnbocsánatot ajánl nekünk, tudjuk, hogy Ő ki van engesztelve és ez elég nekünk. „Nem az egész föld Bírāja fog-e igazat tenni?” Nem szükség tudnunk, bár érdekes és reményteljes volna minden keresztyén elmére nézve tudni azt, hogyan járt közben e tekintetben Krisztus és hogyan eszközölt voltaképen számunkra bocsánatot? Az evangyéliom — sajátlag szólva — a bűnbocsánatnak és Istennel való kiengesztelődésnek, nem pedig az eszközöknek, melyek által ez létesült, kiáltványa (proclamation). Valószínű, hogy az alapoknak, melyeken bocsánat ajánlatik, világos előadása a leghasznosabb, mert egyfelől a lelkiismeretet ösztönzi és az elmét felvilágosítja, másfelől az legjobban segítheti az embereket, midőn bocsánatot fogadnak el. De bárki fogadhat el bűnbocsánatot, a nélkül, hogy érthetné teljesen, miként van az összeköttetésben Krisztus halálával. Krisztus megjelenése a földön Isten irántunk való atyai szeretetének bizonyossága. Az elég!

Ha, továbbá, elfogadjuk Isten bocsánatát és alázatosan élünk kegyelmének napfényében, nem kell komolyan nyugtalanoknunk lelkünkben, hogy ha úgy találjuk, hogy nem fogadhatjuk el azt, a mi mint a kiengesztelés elmélete ismeretes. Ezen elmélet szerint Krisztus hordozta el helyettünk az általunk tartozott büntetést, úgy hogy mi most jogot tarthatunk a bűnbocsánathoz az Ő nevében és pedig azon alapon, hogy a mi bűneink megbüntettettek Ő benne és így bennünk nem büntetnek meg. Ezen elméletnek nagy előnyei vannak arra nézve, hogy könnyen elfogadható és könnyen megérthető legyen; hogy kapcsolatba jöjjön az ószövetség áldozati szertartásaival és hogy feleljen az újszövetség nyelvének nagy részére. Ez világos, legalább a szembetűnő ellenvetések előtt. — Vannak öntudatos, igen öntudatos emberek azt illetőleg, hogy ők saját bűneik büntetését hordják egész életükön át. Ők azt tartják, hogy a büntetéstől csak azon mértékben szabadíttatnak meg, mint a mily mérvben a bűntől, és nem képesek azt felfogni, mi módon lehet azt mondani, hogy Krisztus szenvedte el az ő büntetésüket oly értelemben, hogy őket a büntetés teljes kiállításától megszabadította. Ők nem tudják elhinni azt, hogy Istennek szüksége volt a kiengeszteltetésre, hanem inkább elfogadják magának a mi Urunknak kijelentését, a melyet Isten épen akkor óhajtott gyermekeire nézve, midőn azok tőle elpártoltak. Ők Krisztus életét és halálát az ő megváltói szeretete bizonyosságának vagy kifejezésének tekintik; azt tartják, hogy Krisztus kijelenteni jött a világba Isten szeretetét, halála által megmutatta, hogy az a szeretet mindent adott, a mit csak adni lehetett. Ez az, gondolják ők, a mi az embereket meghódítja, a mi azokat alázatosokká teszi; ez az, a mi képesekké teszi őket arra, hogy helyesen érezzenek Istenről és a bűnről. Végeredményben a kiengesztelődés mindkét elmélete jó keresztyéneket nevel.

Hasonlóképp nem kell elhamarkodva következtetnünk azt, hogy épen a Krisztus istenségében való hit lényeges az igaz keresztyénre nézve. Az érett keresztyénre nézve lényeges, kétségkívül; de Krisztust saját életében őszintén követték némelyek, a kik csak később győződtek meg a felől, hogy Ő nem csak küldve volt Istentől, hanem Isten volt. Én nem vagyok képes megérteni, hogy a ki azt gondolja, hogy Krisztus csupán ember volt és hogy most Ő sírjában fekszik „a magános syr városban”, hogyan hiheti felőle ugyanazon időben azt, hogy

felel bennünket Isten társaságába; én nem gondolhatom, hogy valaki, a ki komolyan törekszik úgy élni, mint Krisztus élt, sokáig maradna ily véleményben; az Istennel való kibékülés pedig sokkal inkább függ a lelkiismerettől és a szívtől, mint az észbeli megvilágosítástól, annyira, hogy én remélem, hogy a hit, legyen bár oly kicsiny, mint a mustármagból egy szemer, mégis egészséges fává növi ki magát. A mit fontos dolog tudni itt is, az, hogy vallásos életünk megmaradhat, bár nem vagyunk képesek eléggé megérteni az egy istenségben három személy együttlétét. Ha mi gyakorlatilag Krisztust Istennünkkel teszszük az által, hogy ő reá tekintünk szellemi életért és hogy Neki, mint független Urunknak adjuk át magunkat, még azon körülmény is, hogy képtelenek vagyunk megérteni az isteni természetet, vagy hogyan lakozik az a természet Jézus Krisztusban?, nem teszi szükségessé, hogy azt következtessük magunkról, hogy nem vagyunk keresztyének. Némelyek a Háromság tanát oly formában hallották megállapíttatni, a melyben azt egy gondolkodó elme sem fogadhatta el; de ha az unitárius elfogadja Krisztust olyannak, mint Isten befejezett kijelentését; ha bírja Krisztus lelkét és aláveti magát Krisztus szabályainak; ha gyakorlatilag Krisztust Istennévé teszi; ha reá nézve valóban Krisztus az erkölcsi legfőbb lény; ha rokonszenvezik Krisztus művével és útjával; ha Krisztus által jött tényleg viszonyba az Atyával, bár lehet sok olyan, a mi komolyan hiányzik hitéből: meg kell-e tagadnunk tőle a keresztyén nevet, míg egy másiknak, a ki helyesen értelmezi Krisztus Istenségét, de életének minden napjáról az van feljegyezve, hogy ő nincs viszonyban az Atyával és hogy nem tekint Krisztust legfőbb valóságának — megengedjük annak viselését?”

Edinburgh.

Gulya György.

(Vége köv.)

Különfélék.

Közeledvén ez iskolai év befejezéséhez, tisztelettel kérjük a hazai felső- és középiskolák s általában mindazon tanintézetek igazgatóit, melyek évi működésük eredményéről jelentéseket szoktak kiadni: legyenek szívesek ez értesítőiket ismertetés végett beküldeni hozzánk.

Debreczeni főiskola. F. hó 23. óta folynak jogakadémiánkon az alap- és államvizsgák. Első alapvizsgára 8-an, másodikra 13-an, jogtudományi államvizsgára 7-en jelentkeztek, államtudományi államvizsgára pedig 1 ifjú állott elő. E vizsgák eredményét közelebb közzé fogjuk tenni. Theologiai alapvizsgára most egy ifjú sem jelentkezett, mindnyájan szeptemberre halasztván vizsgatételüket. Főgymnasiumunkban az érettségi vizsgálat e héten végződött be. Az eredményt illetőleg már a májusi osztályvizsgálaton egy-egy tantárgyból elégtelen osztályzatot kapván s így érettségi vizsgálatra nem bocsátatván 2 növendék s az írásbeli vizsgálaton visszavetttén szintén két növendék, a szóbeli vizsgálatra bocsátott 43 ifjú, kik közül jelesül érett 3 növendék, u. m. Nagy Lajos, Szűcs Géza, Vladár Lajos, jól érett 10, érett 23, két hónap mulva teendő javító vizsgálatra utasított 6, s egy évre visszavetttett egy.

A debreczeni Emlékkert-társulat feloszlása. F. hó 22-én megszűnt létezni városunkban a nevezett Társulat, mely 1861-ben azon czélből alakult, hogy a nagytemplom és a főis-

kola közti téren s a főiskola délkeleti sarka előtti köztéren két nyilvános kertet létesít, melyekbe a haza és városunk körül érdemeket szerzett, Debreczenben élt nagy férfiak emlékszobrai és emlékoszlopai helyeztetnek el. A társadalom támogatásával ma már ott áll a mindinkább szépülő kertekben a honvédelem, Csokonai nagy szobra s a Szombathy István és neje Veresmarthy Zsuzsánna gazdag egyházi és iskolai alapítványait hirdető emlékoszlop. E Társulat alapítói jó részben elhaltak már, s mostani vezetői, a városunk közügyei iránt annyit fáradozott Könyves Tóth Antal és Csanak József urak átírtak városunk egyik társadalmi irányú egyletéhez, a Felolvasó-körhöz, hogy a mennyiben az Csokonai-körre akar átalakulni s mint ilyen a város szépítésének kérdéseit is bevette működése programjába, vegye gondozása alá az emlékkerteket is. A tárgyalások sikerre vezettek, az új kör átvette az emlékkerteket, a régi Emlékkert-társulat jegyzőkönyvei pedig megőrzés végett a főiskolai anyakönyvtárban helyeztetnek el. Óhajtjuk, hogy a főiskolánk környékének szépítése céljából oly fontos kertek az új gondozó kezek alatt is oly szépen fejlődjenek, a mint eddig oly édes örömmel láttuk azokat fejlődni.

Énekeskönyvünk megújítása. Beküldetett hozzánk „A magyarországi református egyház énekeskönyve megújításának programja. Az egyetemes énekügyi bizottság megbízásából kibocsátotta Fejes István. Sárospatak, az ev. ref. főiskola betűivel”. Jeleztük és részletesen ismertettük annak idején lapunkban az egyetemes énekügyi bizottság f. évi április 12-én Budapesten tartott gyűlésének tárgyalásait. E gyűlés megbízásából adta ki Fejes István a kezünk alatti program-munkálatot. Igen részletesen ismertetőnk, sőt egész terjedelmében is kiadnók e fontos, egyetemes egész egyházunkat oly közlő érdeklő dolgozatot, ha nem tudnók, hogy az, püspöki hivatásunk útján, az egyházkerület minden egyházába meg fog küldetni. Így csak jelezzük, hogy előadatván abban az énekeskönyv megújítására újabban, 1875 óta tett egyházi intézkedések, kijelöltetnek azon zoltárok és dícséretetek, — s itt külön az erdélyi énekeskönyv dícséretei, — melyek kihagyandóknak, azaz átdolgozásra alkalmatlanoknak, melyek megmaradóknak, azaz kijavítandóknak s átdolgozandóknak ítéltettek; kijelöltetnek továbbá a megmaradó és kihagyandó zoltár-dallamok. A jövődöbeli énekeskönyvnek e tervrajzával foglalkozik a 16 lapra terjedő munkálat legnagyobb része. A munkálat vége a kivitelről és annak módozatairól tárgyalván, következőleg szól: „Egyetemes énekügyi bizottságunk czélszerűnek tartotta megszüntetni a kolozsvári gyűlés azon határozatát, mely szerint az egyes kerületi bizottságok köteleztettek a rájuk szabott énekek átdolgozására. E helyett most teljesen nyílt pályázat hirdettetik az összes munkára, a melyben kiki, a ki magában hivatást érez, tetszése szerint vehet részt. E nyilvános program tehát egyszersmind nyílt felhívás is ref. egyházunk minden olyan tagjához, a ki magában elegendő képességet érez a közös cél érdekében közreműködni. Ennélfogva, e kibocsátott program alapján, mindenkit felkérek és felhívok a munkában való részvételre. A dolgozatok beküldhetők akár hozzám, akár az illető kerületi bizottságok elnökeihez, mégpedig a Dunáninnen főt. Szász Károly, a Dunántúl nt. Csonka Ferencz, a Tiszántúl nt. Kiss Áron, Erdélyben főt. Szász Domokos elnök urakhoz, a Tiszáninnen pedig hozzám, mert minden dolgozat legelőbb is a kerületi bizottságok által bírálattik meg, az ezek által jóknak ítélt s bírálattal együtt felterjesztett művek pedig ki fognak nyomtatni, az egyetemes énekügyi bi-

zottság minden tagjához megküldetni, a nyilvánosságnak átadatni, míg végre aztán a központi, hetes bíráló-bizottság véglegesen dönt felettük. E hetes bíráló-bizottság tagjai, elnökltem mellett: Szász Károly, Kiss Áron, Baksay Sándor, Lévy József, Szász Béla, Radácsi György. Az elfogadott darabok szerzői munkáik arányában fognak díjaztatni; ezen díjazás mértékét egyelőre nem határozhattuk meg, de reményünk van arra, hogy az meg fog felelni az írói tiszteletdíj kívánalmainak”. Fölvívjuk elvasóink figyelmét előre is a hozzájuk megküldendő program-munkálatra. Hatalmas lépés volt ez a kitzűzött cél felé, de most következik a valódi, a nehéz munka, melyhez adja az Ur az ő Szentlelkének áldó kegyelmét az arra elhívottaknak.

Szavazatbontás a n.-károlyi ev. reform. egyházmegyében, Kántor-Jánosiban jun. 19. Papi tanácsbírószágra beérkezett 33 szavazatból Kósa Ede jármii 17, Uray József csomaközi 12, Papp Arthur, Korány János, Lengyel Pál és Szabó Gusztáv lelkész urak 1—1 szavazatot nyertek. Újabb szavazásra, absolut többséget senki nem nyervén, kitűzetnek: Kósa Ede és Uray József lelkészek. A világi jegyzőségre nagyon szétment szavazatok közül, mint legtöbbet nyert jelöltek kitűzetnek: Dienes Lajos 11, Miklóssy Márton 8, Domahidy Elemér 5 szavazattal. Az újabb szavazatok beküldésének határideje július 5-ike. H.

Károlyi Gáspár emléke. Fuchs András ág. ev. nyug. lelkész úr N.-Kikindáról Fekete Gyula ev. ref. lelkész úr útján a két cél között egyenlő részben felosztandó 1 frtot küldött be közelebb hozzánk. Az eddig begyűlt összeg f. évi első félévi kamata 12 frt 33 krban íratott be takarékpénztári könyvünkbe, mely összeget teljes egészében a síremlék alapjához csatolván, bejött eddig nálunk a síremlékre 315 frt 71 kr, a szellemi emlékre 326 frt 09 kr, együtt 641 frt 80 kr, mely összeg tovább is takarékpénztárban kamatozik. Debreczen, 1890. június 28. Csiky Lajos.

Laptulajdonos és felelős szerkesztő: Csiky Lajos.

HIRDETÉSEK.

Pályázat

a békési ev. ref. VI. oszt. gymnasium üresedésbe jött egyik tanszékére.

Tantárgyak: mennyiségtan, mértani rajz és szépírás. Szabadkézi rajzot is tanítani képesek, különben egyenlő minősítettség mellett, előnyben részesülnek.

Évi fizetés 1000, azaz egyezer frt o. é. évnegyedi előleges részletekben a gymnasiumi pénztárból. A városi alsófokú ipariskolában vállalt rajztanításért külön díjazás.

A megválasztott tanár vagy tanárjelölt két évi sikeres működés után állandósíttatik, — utóbbi azonban csak azon esetre, ha időközileg tanári oklevelet szerez. Az állandósított tanár a „Tiszántúli ev. ref. középiskolai tanárok nyugdíj és gyámintézeté”-nek köteles tagja.

Kellően felszerelt pályázatok f. évi július 20-ig alólírotthoz küldendők.

Békés, 1890. június 21.

Szegedi Károly

ev. ref. lelkész,
a gymn. igazgató tanács elnöke.

Pályázat

a karczagi ev. ref. IV. osztályú gymnasiumban lemondás által üresedésbe jött két tanári állomásra, melyek egyikével a latin, magyar nyelv és irodalom, a másikkal a természetrajz és földrajz tanítása van egybekötve heti 20 órán.

Javadalmazás: 800, azaz nyolezszáz forint és 100, azaz egyszáz forint lakbér, évnegyedenként előre fizetve egyenlő részletekben az iskolai pénztárból.

Pályázat csak ev. ref. vallásúaknak nyitattik.

A teljesen felszerelt folyamodványok, — melyekhez életkor, vallás, végzett tanulmány, eddigi hivataloskodásról és hadkötelezettségi viszonyról szóló okmányok csatolandók, — az igazgató tanács elnökéhez f. évi július hó 16-ig bezárólag beküldendők.

Ha okleveles tanár választatik, azonnal állandósíttatni fog; ha nem okleveles tanár választatnék meg, két év alatt tanári oklevelet tartozik szerezni s csak azután fog állandósíttatni.

Megjegyeztetik, hogy a mennyiben a tantárgyak jelenlegi beosztása változást szenvedne, heti 22 óra számig más rokon tantárgyak tanítására is kötelezhetők.

A megválasztott tanárok a Tiszántúli ev. ref. tanári nyug- és gyámintézetnek kötelezett tagjai.

Az állomások 1890. évi szept. 1-én elfoglalandók. Karczag, 1890. június 23.

Hajnal Elek,

1—3

ig. tan. elnök.

Pályázat.

A szentmihályi ev. ref. egyház fiiskolájában az 5. és 6-ik osztály tanítói állomása halálzás folytán üresedésbe jövéen, erre pályázat hirdettetik. Évi javadalmazása 258 frt készpénz, 37 métermázsa gabona, 14 klgr só, 5.5 klgr faggyú, 3 szekér szalma és 2 öl tűzifa beszállítva, 9 hold szántóföld 1100 □ ölével számítva, melynek adóját az egyház fizeti, lakás: 2 szoba, konyha, kamra, pincze az iskola épületében és istálló, a községtől az ismétlőiskola vezetéséért 32 frt. A megválasztott egy próbaév mulva állandósíttatik. Tanítói oklevéllel bíró s theológiát is végzett egyének határozott előnyben részesülnek a pályázatnál, kötelessége lévén a megválasztottnak a canonicus délutánokon az isteniszteletet is végezni. Pályázók kéretnek okmányaikkal felszerelt kérvényeiket július 27-ig bezárólag iskolaszéki elnök, nt. Tóth Miklós ev. ref. lelkész úrhoz Búd-Szentmihályra (Szabolcsmegye) beküldeni.

Süttő Imre,

ev. ref. egyházi jegyző.

PÁLYÁZAT.

A *kisujszállási* ev. ref. hat osztályú gymnasiumban egy rendes tanári állomásra pályázat hirdettetik, melylyel a történelem és latin nyelvnek, esetleg a történelemnek és földrajznak tanítása van összekötve. Ezen felül 24 óra számig köteles a megválasztott más tárgyak tanítására is.

Fizetés: 900 frt. Csak ev. ref. vallásúak pályázhatnak. A kellőleg felszerelt kérvény, melyben életkor, vallás, tanulmányok, eddig végzett hivataloskodásról és a hadkötelezettségről szóló okmányok csatolandók, az igazgató tanács elnökségéhez folyó év július 15-ikéig küldendők be.

Okleveles tanárok előnyben részesülnek. Oklevéllel bíró egyén egy évi sikeres működés után állandósíttatik; nem okleveles egyén pedig két év alatt oklevelet szerezni tartozik. A megválasztott tanár a tiszántúli tanári nyugdíjintézetnek is kötelezett tagja.

Az állomás folyó évi szept. hó 1-én elfoglalandó.

Kelt Kisujszálláson, 1890. június 13.

2—2

— Az igazgató tanács.

Pályázat tanári állásra.

A hajdúnánási ev. ref. hat osztályú gymnasiumban egy újból szervezett tanári állomásra pályázat hirdettetik.

E tanszék szaktárgyai a magyar és latin nyelv és irodalom; előnyben részesülnek, a kik a történelemből is tanítási képességgel bírnak.

Pályázhatnak protestáns vallású tanárok és tanárjelöltek; ha okleveles egyén választatik, egy próbaév után, a nem okleveles pedig a törvényes határidőben megszerezni kötelezett oklevél bemutatása alapján állandósíttatik.

Évi fizetés az állandósításig 800 frt, azután 900 frt, mely évnegyedenként előre a fentartó egyház pénztárból fiztetetik.

Pályázók oklevéllel vagy egyéb bizonyítványokkal, esetleg, ha szolgálatban voltak, szolgálati bizonyítvánnyal vagy minősítési táblázattal és testi épségüket igazoló orvosi bizonyítvánnyal ellátott kérvényöket a gymnasium igazgató tanácsának elnökségéhez folyó évi augusztus hó 1-ig adják be.

Hajdúnánáson, 1890. június 10.

Nagy Elek,

az igazgató tanács jegyzője.

3—3